

**avocatul
poporului**
OMBUDSMAN

RAPORT SPECIAL

Evaluarea impactului utilizării produselor pirotehnice și interferența cu drepturile fundamentale ale omului

RAPORT SPECIAL

**Evaluarea impactului utilizării
produselor pirotehnice și interferența
cu drepturile fundamentale ale omului**

Acest Raport a fost elaborat de către Oficiul Avocatului Poporului (OAP) în baza evaluărilor experților în domeniu, a rezultatelor cercetărilor științifice, cu suportul informațiilor prezentate de Agenția de mediu, Inspectoratul General al Poliției, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească, și altor autorități cu competențe în domeniu.

Perioada de monitorizare decembrie 2025 – februarie 2026

Coordonat

Ceslav PANICO,

Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Autor:

Ludmila SCHENDRA, consultantă principală, Direcția politici publice și legislație

Au contribuit:

Svetlana Rusu, Șefa, Direcția politici publice și legislație

Igor Muntean, Consultant principal, Direcția politici publice și legislație

Cuprins

Considerații generale

Capitolul I: Analiza situației

Capitolul II: Impactul de mediu

Capitolul III: Poluarea fonică

Capitolul IV: Impactul asupra sănătății și bunăstării oamenilor

Capitolul V: Impactul asupra vieții, integrității și bunăstării animalelor

Capitolul VI: Exemple de bune practici ale statelor în domeniul utilizării produselor pirotehnice

Capitolul VII: Necesitatea de modificare a politicilor naționale în domeniul utilizării produselor pirotehnice

Concluzii generale și recomandări

Evaluarea impactului utilizării produselor pirotehnice și interferența cu drepturile fundamentale ale omului

Considerații generale

Problematica utilizării produselor pirotehnice în Republica Moldova reprezintă o provocare majoră ce pune în balanță tradițiile festive și obligația statului de a proteja drepturile fundamentale ale omului. Dincolo de aspectul recreativ, utilizarea acestora, în special în zonele urbane dense, a devenit o sursă constantă de încălcare a dreptului la un mediu sănătos și la integritate fizică și psihică. Analiza curentă demonstrează că fenomenul artificiilor nu este doar o chestiune de ordine publică, ci o problemă de sănătate publică și protecție a mediului, având în vedere depășirile alarmante ale concentrațiilor de poluanți și impactul traumatic asupra categoriilor vulnerabile, precum copiii, persoanele vârstnice, persoanele cu tulburări de stres posttraumatic și animalele. În acest context, persistența unei „mentalități de consum” necontrolat, dublată de o eficiență limitată a mecanismelor de sancționare actuale, impune o revizuire conceptuală a politicilor naționale. Tranziția către modele de celebrare mai sustenabile și sigure, inspirată din bunele practici europene, nu este doar o recomandare, ci o necesitate pentru a asigura un echilibru just între interesul general și standardele de protecție a drepturilor omului.

Prezentul Raport special este elaborat în deplină concordanță cu Programul de Dezvoltare Strategică al Oficiului Avocatului Poporului pentru anii 2023-2030¹, care identifică dreptul la un mediu ambiant sănătos drept una dintre ariile tematice prioritare pentru intervenția Ombudsmanilor.

Conform obiectivelor de responsabilizare a titularilor de obligații prevăzute în Strategie, Avocatul Poporului și Avocatul Poporului pentru drepturile copilului monitorizează modul în care statul își îndeplinește obligația de a înlătura sursele de poluare a mediului, inclusiv prin reglementarea riguroasă a utilizării articolelor pirotehnice.

Astfel, prin monitorizarea și raportarea independentă a impactului produselor pirotehnice, Oficiul Avocatului Poporului își exercită mandatul strategic de a contribui la modelarea cadrului de politici publice, asigurându-se că oamenii din Republica Moldova își trăiesc viața cu demnitate într-un mediu sigur și sănătos, conform viziunii stabilite pentru anul 2030.

În acest context, la începutul lunii decembrie 2025, Avocații Poporului au emis un Apel public² privind limitarea utilizării articolelor pirotehnice în perioada sărbătorilor de iarnă, subliniind că în timp ce pentru unii acestea reprezintă o tradiție festivă, pentru alții devin o sursă de disconfort, risc și afectare directă a drepturilor fundamentale.

¹ <https://ombudsman.md/post-document/strategia-de-comunicare-a-oficiului-avocatului-poporului-pentru-2023-2026/>

² <https://ombudsman.md/apelul-public-al-avocatilor-poporului-privind-limitarea-utilizarii-articolelor-pirotehnice-in-perioada-sarbatorilor-de-iarna-risc-sporit-de-afectare/>

Totodată, îndemnul Avocaților Poporului și a mai multor reprezentanți ai societății civile a generat mai multe discuții în societate în perioada decembrie 2025–ianuarie 2026, iar pe platforma Debates³ a fost pornit un sondaj. Dezbaterea publică desfășurată pe platforma Debates.md, finalizată la 15 ianuarie 2026, a demonstrat o susținere masivă pentru restricționare: din 2082 de participanți, 86,16% (1794 persoane) s-au pronunțat PRO limitării, în timp ce doar 13,83% (288 persoane) au fost contra.

De asemenea, în ajunul sărbătorilor de iarnă, Avocatul Poporului a trimis mai multe demersuri autorităților publice atât centrale, cât și locale solicitând suport pentru promovarea unor măsuri sustenabile și responsabile față de mediu și faună și realizarea acțiunilor necesare pentru limitarea utilizării articolelor și produselor pirotehnice, inclusiv petarde, artificii, fumigene și alte dispozitive similare în perioada sărbătorilor de iarnă, pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

În primele zile ale anului 2026 Avocatul Poporului a transmis solicitarea⁴ de convocare a unei ședințe consultative comune a comisiilor parlamentare de resort cu scopul de a iniția un dialog multidimensional la subiectul privind reglementarea utilizării articolelor pirotehnice/focurilor de artificii. Aceste inițiative au fost susținute de ministere și instituții ale statului, de un număr semnificativ de autorități publice locale (circa 10 primării au renunțat la utilizarea artificiilor în acest an), precum și de societatea civilă.

Complementar, intervenția Poliției Naționale prin aplicarea sancțiunilor și derularea campaniilor de avertizare subliniază urgența și importanța acestui subiect pentru siguranța publică și protecția mediului.

Cu toate acestea, realitatea acestei ierni confirmă faptul că utilizarea produselor pirotehnice rămâne o problemă sistemică serioasă. Deși Poliția Națională a intensificat măsurile de combatere a comerțului neautorizat și a aplicat sancțiuni contravenționale semnificative multe localități au menținut focurile de artificii ca modalitate principală de celebrare a Revelionului.

Totuși, se remarcă un progres important prin decizia unor autorități publice locale de a se alinia valorilor de protecție a mediului și siguranței publice. Primării precum cele din Cahul, Anenii Noi, Vulcănești, Basarabeasca, Ocnița, Strășeni și Telenesti au ales să renunțe la acest tip de celebrare, în timp ce primăria orașului Călărași a oferit un exemplu de bune practici prin optarea pentru un „show de lumini”, alternativă ecologică și sigură.

³ <https://debates.md/debate/372>

⁴ <https://ombudsman.md/oficiul-avocatului-poporului-solicita-initierea-unor-discutii-parlamentare-privind-restrictiunea-utilizarii-articolelor-pirotehnice/>

Capitolul I - Analiza situației

În contextul funcțiilor de bază și atribuțiilor generale ale Oficiului Avocatului Poporului, un accent prioritar vizează identificarea cauzelor și condițiilor care contribuie la încălcarea drepturilor omului, sau care generează vulnerabilități de natură să afecteze realizarea eficientă a acestora. Astfel, **a fost realizată o analiză primară privind problematica utilizării focurilor de artificii și impactul prejudiciabil pe care îl prezintă.**

În acest sens, notăm că dincolo de implicațiile directe pe care le comportă asupra realizării dreptului la un mediu sănătos, curat și durabil, **utilizarea produselor pirotehnice (în special în cantități și concentrații sporite) generează consecințe prejudiciabile și premise de încălcare asupra altor drepturi ale omului – cum ar fi dreptul la viață, integritate fizică și psihică, în conexiune cu dreptul de a trăi într-o societate sigură și pașnică.**

Suplimentar implicațiilor de mediu și protecție a animalelor/păsărilor, detonarea artificiilor în zone urbane dens populate reprezintă și o problemă complexă de sănătate publică, care afectează în mod particular persoanele traumatizate, copiii mici, vârstnicii și cei cu probleme de sănătate mintală.

Datele alarmante colectate urmare a monitorizării și analizei efectelor distructive directe și indirecte pe care le comportă utilizarea produselor pirotehnice sunt în mod constant semnalate de către organizațiile pentru protecția mediului, constituind inclusiv obiectul cercetărilor științifice.

În anul 2023, **Universitatea Curtin din Australia a publicat un studiu⁵** privind consecințele distructive ale utilizării focurilor de artificii și altor produse pirotehnice. Concluziile de bază au expus *legătura cauzală dintre utilizarea produselor pirotehnice și impactul negativ asupra ecosistemelor, poluarea masivă și contaminarea aerului, apei și solului, perturbarea ritmurilor naturale ale faunei sălbatice, stres sever și vătămarea fizică a animalelor, în special a celor fără stăpân.* În context, oamenii de știință au argumentat necesitatea de înăsprire a restricțiilor și/sau interzicerea utilizării focurilor de artificii și produselor pirotehnice. Totodată, cercetătorii au recomandat adoptarea unor măsuri alternative produselor pirotehnice, care eventual să asigure festivități de celebrare mai prietenoase mediului și mai sustenabile.

La nivel național, tot mai multe organizații de mediu și experți în domeniu ^{6 7} au semnalat asupra impactului prejudiciabil pe care îl generează utilizarea focurilor de artificii și altor produse pirotehnice.

Subsecvent, riscurile utilizării produselor pirotehnice au fost semnalate de către mai multe autorități publice cu competențe în domeniu printre care Inspectoratul

⁵ <https://www.curtin.edu.au/news/media-release/short-term-bang-of-fireworks-has-long-term-impact-on-wildlife-study/>

⁶ <https://ecopresa.md/un-test-de-civilizatie-si-bun-simt-focurile-de-artificii-si-petardele/>

⁷ <https://www.ecocontact.md/ro/post/pericolul-focurilor-de-artificii-pentru-sanatatea-ta-si-a-mediului-inconjurator>

General pentru Situații de Urgență⁸, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră⁹, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor¹⁰, Ministerul Mediului¹¹, Agenția de Mediu¹², care au îndemnat populația să renunțe la acestea.

În pofida atenționărilor emise de autoritățile competente, se atestă cu regret o lipsă de conștientizare și responsabilitate din partea persoanelor la aspectul utilizării produselor pirotehnice, cât și pericolul pe care îl prezintă, atât pentru sine, cât și pentru cei care îi înconjoară – oameni, animale și mediu.

Analiza retrospectivă denotă o utilizare sporită și de amploare a articolelor și produselor pirotehnice preponderent în cadrul evenimentelor publice și a festivităților aferente sărbătorilor naționale. Majoritatea statelor civilizate care se vor a fi societăți democratice, optează pentru utilizarea „centralizată” a focurilor de artificii/produselor pirotehnice în contextul festivităților publice organizate de către autoritățile locale.

În Republica Moldova, această practică a devenit tot mai răspândită, fără conștientizarea reală a pericolului pe care îl implică și a prejudiciilor aduse mediului, oamenilor, păsărilor și animalelor. În pofida reglementărilor și restricțiilor normative existente, în perioada sărbătorilor de iarnă am asistat la o **utilizare excesivă, necontrolată și, pe alocuri, ilegală a artificiilor, petardelor și altor produse pirotehnice**, în special în municipiul Chișinău. Consecințele primare directe au fost grave și evidente: persoane internate în instituții medicale în urma accidentelor, animale dispărute sau grav rănite, păsări moarte, copii, persoane cu dizabilități și persoane în etate afectate și speriate, precum și o poluare accentuată a aerului și solului. Monitorizarea calității aerului în municipiul Chișinău arată că, în perioada 25 decembrie 2025 – 5 ianuarie 2026, nivelul de particule fine (PM10 și PM2,5) — acele particule microscopice care pătrund adânc în plămâni — a depășit constant norma de siguranță. În timp ce pragul limită pentru protecția sănătății este de 50 μg/m³, valorile înregistrate în capitală au fost frecvent peste acest nivel, indicând un aer nociv pentru populație.

Suplimentar impactului de mediu, precedentele înregistrate în alte state (*cazul “Colectiv”*)¹³ evidențiază suplimentar și **riscul pentru integritatea și viața oamenilor**.

Conform datelor prezentate de **Centrul Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească (CNAMUP)**, doar în perioada **25 decembrie 2025 – 03 ianuarie 2026**, intervenția echipajelor AMU a fost solicitată în **11 cazuri pentru traume cauzate de utilizarea produselor pirotehnice**.

⁸ <https://igsu.gov.md/ro/comunicate-de-presa/bucuria-sarbatorilor-de-iarna-incepe-cu-responsabilitate-si-grija-recomandarile>

⁹ <https://border.gov.md/bucuria-sarbatorilor-incepe-cu-responsabilitatea-fiecaruia>

¹⁰ <https://www.ansa.gov.md/media/comunicate-de-presa/ansa-protejati-animalele-si-mediul-prin-renuntarea-la-focurile-de>

¹¹ <https://mediu.gov.md/ro/content/4629>

¹² <https://am.gov.md/ro/content/artificiile-o-amenin%C8%9Bare-pentru-oameni-p%C4%83s%C4%83ri-%C5%9Fi-animale>

¹³ https://www.mpublic.ro/ro/content/c_14-08-2018-17-08

10 persoane au necesitat internare în spital, cu diverse traumatisme suferite:

Arsuri la nivelul membrelor, feței sau corpului – 4 cazuri

Traume oculare (leziuni ale corneei, pierderea parțială/totală a vederii) – 6 cazuri

Amputații/fracturi la nivelul membrelor – 1 caz

Dezagregarea datelor privind victimele pe categorii de vârstă, conturează o situație îngrijorătoare, având în vedere **înregistrarea unor multiple traumatisme în rândul minorilor:**

0-16 ani (dintre care 1 copil de 2 ani) – 4 cazuri

19 ani – 2 cazuri

31-50 ani – 5 cazuri

Totodată, este de notat și faptul că **costurile suportate de sistemul public de sănătate pentru tratarea acestor cazuri** (*spitalizare, intervenții*) se ridică la suma de 36196,29 lei.

Suplimentar riscurilor pentru viața și integritatea fizică a persoanelor, sunt de notat și alte precedente privind utilizarea ilegală a produselor pirotehnice, înregistrare în perioada 25 decembrie 2025 – 05 ianuarie 2026, conform datelor prezentate de **Inspectoratul General al Poliției, Ministerul Afacerilor Interne:**

N/o	Obiectivele propuse spre examinare	Indicii cantitativi
	Numărul de sesizări/adresări privind utilizarea ilegală a articolelor pirotehnice, precum și consecințele utilizării lor	122
	Numărul de intervenții ale Poliției	134
	Numărul incidentelor constatate care au implicat tulburarea liniștii publice, distrugerea proprietății sau vătămări corporale cauzate direct de utilizarea necorespunzătoare a focurilor de artificii/petardelor	106
	Numărul total de acțiuni de control efectuate pentru verificarea punctelor de comercializare a articolelor pirotehnice sau altor măsuri de contracarare realizate	313
	Numărul de procese-verbale contravenționale întocmite	67
	Cantitatea de produse pirotehnice ridicată/confiscată în urma activităților de control	2421 de unități
	Numărul cazurilor în care au fost aplicate amenzi pentru utilizarea articolelor pirotehnice la nivel de țară	57
	Valoarea totală a amenzilor aplicate	53500 lei
	Dacă numărul de incidente generate de utilizarea articolelor pirotehnice a sporit sau nu comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior	s-a mărit cel puțin cu 48 de cazuri

Subsecvent, în conformitate cu datele publice diseminate de Inspectoratul General al Poliției, pe parcursul lunii decembrie 2025, în rezultatul activităților de **contracarare și documentare a cazurilor de utilizare ilegală a articolelor pirotehnice** desfășurare, au fost înregistrate cazuri suplimentare privind:

- Comercializarea neautorizată de produse pirotehnice

- Funcționarea fără autorizare a punctelor de vânzare a produselor pirotehnice
- Transportarea/vânzarea produselor pirotehnice fără acte de proveniență

În rezultatul acțiunilor procesuale desfășurate, au fost **ridicate produse pirotehnice de calitate necorespunzătoare/deținute ilegal în valoare totală de peste 200 mii lei.**

Dincolo de impactul economic al activităților vizate, deținerea, transportarea și vânzarea **produselor pirotehnice de calitate necorespunzătoare** prezintă în primul rând **riscuri pentru viața și integritatea fizică a persoanelor.** Or, în mod special în cazul produselor defecte/necorespunzătoare, chiar și manipularea unor dispozitive considerate aparent sigure se poate solda cu consecințe grave.

Regimul juridic (legislația națională) al articolelor pirotehnice în Republica Moldova este fundamentat pe Legea nr. 143/2014, actualizată recent prin Legea nr. 47 din 13.03.2025, act legislativ ce realizează o transpunere parțială a *Directivei 2013/29/UE privind armonizarea legislației statelor membre referitoare la punerea la dispoziție pe piață a articolelor pirotehnice (reformare).*

Acest cadru normativ constituie instrumentul principal prin care statul își exercită obligația de a reglementa o activitate cu impact direct asupra integrității și drepturilor cetățenilor. Legea-cadru stabilește mecanismul de control asupra întregului circuit al produselor pirotehnice, acoperind segmente critice precum: obligațiile producătorilor, importatorilor și distribuitorilor, alături de procedurile de evaluare a conformității și supraveghere a pieței, menite să prevină accesul produselor periculoase către populație; reglementarea prin licențiere a activităților, autorizarea pirotehnicienilor și monitorizarea spațiilor de depozitare și comercializare. Legea instituie și o listă a interdicțiilor și restricțiilor de utilizare (articolul 4), precum și competențe delimitate ale autorităților publice. Eficiența acestui mecanism depinde de colaborarea multisectorială, legea delimitând competențe specifice între actori-cheie: Agenția Servicii Publice, Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul de Supraveghere Tehnică, Centrul Național de Acreditare și autoritățile publice locale (articolul 3).

Din perspectiva drepturilor omului, această arhitectură instituțională are rolul de a transforma normele juridice în garanții reale pentru siguranța fiecărui individ, asigurând că utilizarea articolelor pirotehnice nu prevalează asupra dreptului la un nivel de trai demn și sigur.

Capitolul II – Impactul de mediu

Conform evaluărilor specialiștilor, precum și a poziției anterioare a Ministerului Mediului¹⁴, efectele nocive ale artificiilor ținesc în primul rând mediul și componentele acestuia, precum și animalele domestice și fauna sălbatică.

1. Poluarea aerului - Artificiile eliberează diverși poluanți în aer, inclusiv metale grele și particule. Arderea substanțelor chimice în artificii produce dioxid de sulf, dioxid de carbon și alte gaze nocive, fapt ce contribuie semnificativ la poluarea aerului.

Fiecare tip de foc de artificii conține, de obicei, patru componente: combustibil (de exemplu: cărbune sau sulf, aluminiu și magneziu), componente oxidante (cloruri, perclorați sau nitrați), coloranți care conțin metale (de exemplu: magneziu (Mg), potasiu (K), aluminiu (Al), plumb (Pb), fier (Fe), bariu (Ba), crom (Cr), stronțiu (Sr), cupru (Cu), nichel (Ni) și un liant combustibil (de exemplu: nitroceluloză, rășini etc.).

Cele mai mari concentrații de particule emise în urma detonației de focuri de artificii se observă în noaptea de Revelion, depășind concentrația maximă admisibilă de 300 ori anume între orele 00:00 – 01:00. De la un gram de petarde de mână se generează PM₁₀ 324 mg, iar focurile Bengaleze cu fum redus generează cu 16,8 ppm, limita admisibilă în aer a particulelor grosiere inhalabile fiind 50 ppm.¹⁵

Suplimentar poluanților gazoși ordinari de monoxid de carbon, dioxid de sulf și ozon, particulele în suspensie PM_{2.5} și PM₁₀ reprezintă cei mai importanți indicatori ai calității aerului (*conform OMS*). Concentrațiile acestora cresc în mod special în sezonul rece, din sursele de poluare menționate anterior, atașându-se și activitățile specifice sărbătorilor (*cum ar fi focurile de artificii*).

Aceste particule, datorită dimensiunilor lor mici, pot pătrunde adânc în căile respiratorii și au un impact semnificativ asupra sănătății umane. Monitorizarea constantă a concentrațiilor acestor particule este esențială pentru evaluarea nivelului de poluare.

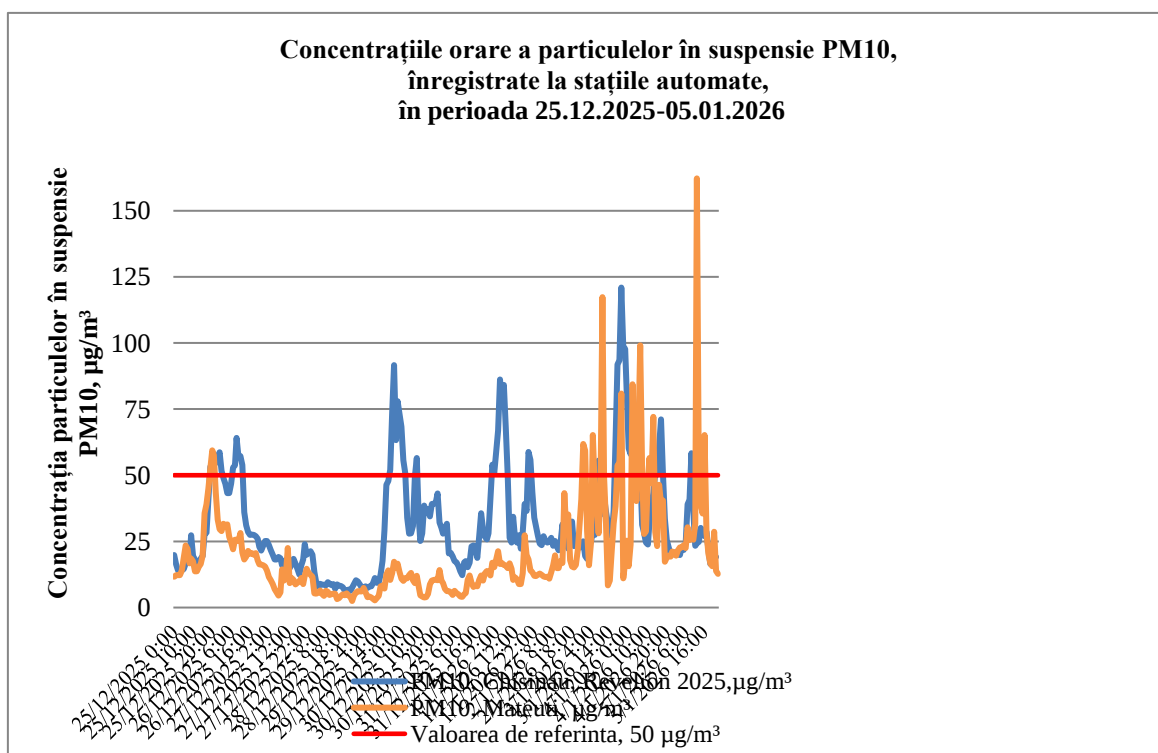
Conform activităților de **monitorizare a calității aerului** realizate de către **Agencia de mediu** în perioada 25 decembrie 2025 – 05 ianuarie 2026 s-au constatat mai multe aspecte relevante.

Pentru a reflecta evoluția concentrațiilor orare a particulelor PM_{2.5} și PM₁₀ în aerul din Chișinău și Mateuți¹⁶ pe parcursul sărbătorilor de iarnă, a fost realizată o analiză distinctă în scopul evidențierii impactului activităților antropice specifice asupra nivelului de poluare, atât în mediul urban, cât și în cel rural.

¹⁴ <https://mediu.gov.md/ro/content/4629>

¹⁵ <https://ecopresa.md/focurile-de-artificii-o-sursa-de-poluare-a-mediului-de-revelion-concentratiile-maxime-de-noxe-sunt-depasite-de-300-de-ori/>

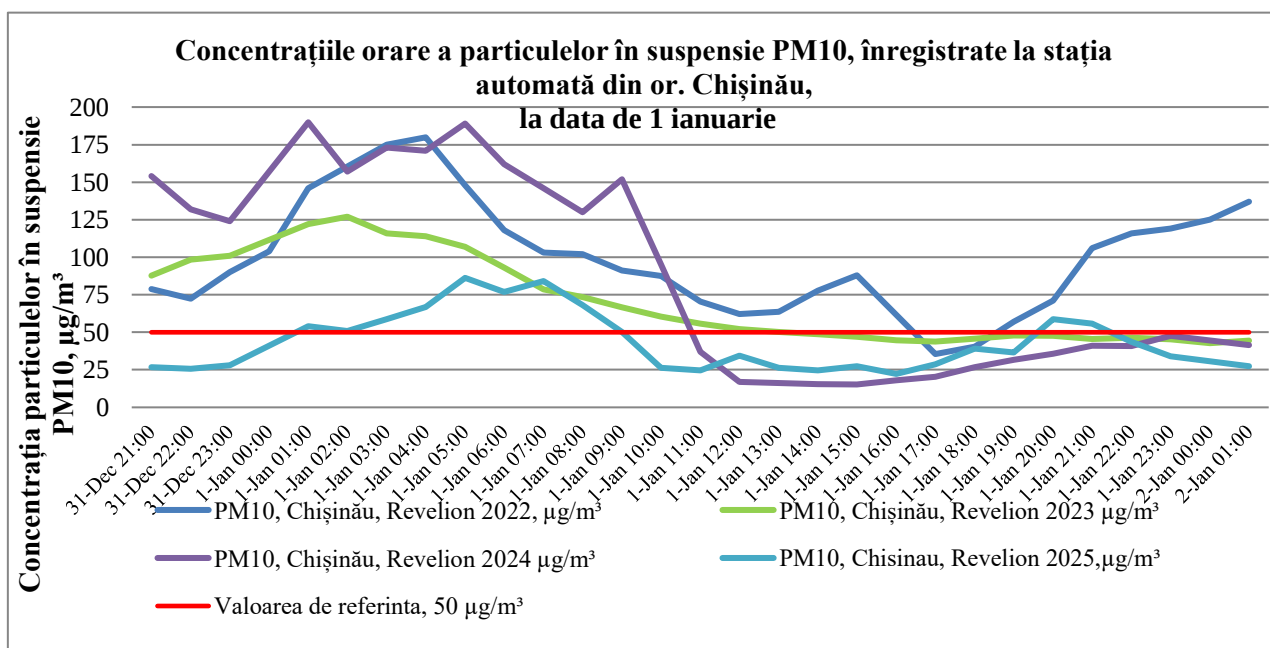
¹⁶ În decembrie 2023, stația automată de tip fond rural din loc. Mateuți, r-l Rezina, a fost renovată și repusă în funcțiune pentru a evalua poluarea de fond. Această stație rurală oferă date reprezentative pentru nivelul general al poluării în regiunea de nord.

Conform graficelor, se observă că **valorile orare înregistrate pentru particulele PM10 în Chișinău depășesc frecvent valoarea limită de 50 µg/m³¹⁷**, în timp ce în Mateuți concentrațiile pentru PM10 rămân mai scăzute, cu excepția unor vârfuri semnificative la finalul perioadei de referință. Aceste oscilații sunt prezente și în cazul măsurătorilor atestate pentru particulele în suspensie PM2,5 asociate în principal cu activitățile umane sporite de sărbători.

Pentru a evidenția intervale cu activitate pirotehnică, asociate cu creșteri bruște ale concentrațiilor de PM10, PM2.5 (*proveniți în urma exploziei focurilor de artificii*), a fost construită diagrama de mai jos.

¹⁷ µg/m³ - unitatea de măsură folosită pentru a calcula concentrația de poluanți (praf, fum, substanțe chimice) într-un anumit volum de aer. µg (microgram)- reprezintă o cantitate infimă, respectiv a milioana parte dintr-un gram. Deoarece particulele eliminate de artificii (PM10 și PM2,5) sunt microscopice și foarte ușoare, ele se măsoară în micrograme, nu în grame. Organizația Mondială a Sănătății și legislația de mediu stabilesc că, dacă această cifră trece de 50, aerul devine nociv.

Analiza comparativă a datelor pentru anii 2022-2025, relevă **creșteri accentuate ale concentrațiilor de poluanți chimici și particule în suspensie în noaptea de Revelion**, începând cu orele 23:00, 31 decembrie, și primele ore ale dimineții de 1 ianuarie, apoi concentrațiile scad treptat spre orele 08:00–10:00 pe fondul dispersiei poluanților și al reducerii surselor de emisii.

În perioada 25 decembrie 2025 – 5 ianuarie 2026, factorii meteorologici atestați (*influența fronturilor atmosferice, precipitațiile, alternarea maselor de aer calde și reci, vântul îndeosebi moderat temporar cu intensificări*) au contribuit în mare parte, la dispersia poluanților din aer, însă în diminețile de 1, 3 și 4 ianuarie 2026, lipsa precipitațiilor, atenuarea vântului și formarea straturilor de reținere au contribuit predominant la acumularea noxelor în aer, pe perioade scurte de timp.

Subsecvent, analiza pentru anii precedenți arată **depășiri frecvente ale valorii-limită de $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$** , în special între 28 decembrie și 2 ianuarie. Cele mai ridicate concentrații au fost atestate în 2022, urmate de valori mai moderate în 2023 și 2025, în timp ce 2024 a prezentat un episod accentuat pe 31 decembrie și 1 ianuarie. Fenomenul evidențiază un tipar sezonier asociat sărbătorilor de iarnă.

Motivele principale ale creșterii concentrațiilor PM10, pe lângă factorii meteo, sunt desigur activitățile antropice specifice perioadei de sărbători; arderea focurilor de artificii (*ce eliberează în atmosferă pulberi metalice, sulfați, nitrați, carbon elementar*); creșterea consumului de combustibili solizi (*lemn, cărbune, brichete*) pentru încălzirea locuințelor; trafic rutier intens, inclusiv în orele nocturne (Revelion), cu emisii suplimentare de particule primare; arderea necontrolată a deșeurilor (ocazional), în special în zonele periferice.

Analiza datelor din perioada 25 decembrie 2025 – 5 ianuarie 2026 evidențiază că deși au existat creșteri temporare ale concentrațiilor de PM10 și PM2.5 în noaptea de Revelion și în primele zile ale lunii ianuarie, acestea au fost de scurtă durată și mai puțin intense comparativ cu anii precedenți. În comparație cu perioadele similare din

anii 2022–2024, se constată o diminuare a intensității episoadelor de poluare, explicată preponderent prin **condiții meteorologice favorabile dispersiei poluanților în sezonul rece 2025–2026**.

Totuși, **caracterul repetitiv al creșterilor de particule în perioada sărbătorilor** confirmă necesitatea menținerii monitorizării continue și a măsurilor preventive orientate spre reducerea emisiilor din surse rezidențiale, trafic și activități pirotehnice.

2. Poluarea apelor - Reziduurile de artificii se depun în corpurile de apă, contaminându-le cu metale grele și alte substanțe chimice dăunătoare. Această scurgere are un impact negativ asupra ecosistemelor acvatice și poate reprezenta o amenințare la adresa vieții marine.

3. Contaminarea solului - Utilizarea focurilor de artificii și a produselor pirotehnice duc la contaminarea solului. Precipitațiile de la artificii, cum ar fi particulele de metal și reziduurile chimice, se depun pe sol, ceea ce duce la contaminarea solului. Această contaminare poate afecta viața plantelor și altor organisme din sol.

4. Generarea deșeurilor - Artificiile produc o cantitate semnificativă de deșeuri, inclusiv carcase uzate, carton și alte resturi. Curățarea după focuri de artificii este una dificilă, iar eliminarea acestor materiale poate contribui la deșeurile gropii de gunoi.

5. Favorizarea schimbărilor climatice - Arderea artificiilor eliberează și gaze cu efect de seră, contribuind la schimbările climatice. În timp ce emisiile individuale de la spectacolele de artificii pot fi relativ mici în comparație cu alte surse, impactul cumulat poate fi semnificativ în zonele cu afișări frecvente.

Capitolul III – Poluarea fonică

Artificiile generează *sunete puternice care pot deranja fauna sălbatică, animalele de companie și oamenii*. Stresul cauzat de zgomot poate avea efecte adverse asupra animalelor, în special asupra celor din zonele urbane unde artificiile sunt frecvente.¹⁸

În conformitate cu constatările unui studiu privind “*Evaluarea expunerii la zgomotul ambiental cauzat de artificii la festivaluri și pelerinaje în nordul Portugaliei*”¹⁹, focurile de artificii utilizate pentru amuzamentul persoanelor, pot produce zgomot care în dependență de intensitate, și chiar fără a fi observat, poate cauza prejudicii auditive grave pentru cei prezenți. Suplimentar, la majoritatea evenimentelor, expunerea la focuri de artificii este precedată de expunerea la zgomot de volum înalt urmare a spectacolelor muzicale sau de divertisment, fapt care amplifică prejudiciul cauzat de poluarea fonică.

¹⁸ <https://mediu.gov.md/ro/content/4629>

¹⁹ <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0003682X21002371>

Coroborând constatările mai multor cercetări efectuate la subiect și datele obiective de fundamentare, studiul vizat punctează următoarele aspecte relevante privind poluarea fonică generată de utilizarea focurilor de artificii:

- Începând cu anii '90, studiile epidemiologice indicau asupra pericolului substanțial pe care îl prezintă zgomotul de divertisment, în special pentru copii, adolescenți și tineri adulți. În perspectivă, acesta poate conduce la pierderea ireversibilă a auzului, preponderent datorită expunerii lungi la zgomotele puternice generate de anumite tipuri de jucării, focuri de artificii sau muzica amplificată electronic (*ex. concerte, discoteci*).

- Zgomotul provocat de produsele pirotehnice/focurile de artificii este considerat a fi zgomot impulsiv și efectele asupra auzului uman sunt în particular mai agresive decât alte tipuri de zgomot, din moment ce o singură expunere ar putea cauza instantaneu prejudicierea auzului.

- Efectele auditive ale zgomotului, în particular - pierderea auzului indusă de zgomot (*Noise-Induced Hearing Loss - NIHL*) și tinitusul²⁰, pot fi induse de o singură expunere la un impuls sonor intens (*cum ar fi sunetul intens și brusc al unei explozii*).

- Focurile de artificii pot genera amplificări ale zgomotului (*noise peaks*) de aproximativ 160 dB, care au potențialul de a cauza o ruptură a membranei timpanului. Unii autori punctează valori situate între 145 și 160 dB la o distanță de 2 m sau mai puțin, în timp ce alții se referă la niveluri ale sunetului de 190 dB. Dacă zgomotul de la o explozie perforează timpanul, victima poate suferi timp de mai multe zile de disconfort auditiv, amețeli, dureri de cap, precum și de pierderea neuro-senzorială a auzului (*temporară/permanentă*).

Capitolul IV - Impactul asupra sănătății și bunăstării oamenilor

Din perspectiva **impactului asupra oamenilor**, este de remarcat că utilizarea artificiilor prezintă **riscuri considerabile atât pentru sănătatea fizică, cât și pentru cea mintală**, afectând în mod disproporționat categoriile vulnerabile din comunitate. Pe lângă pericolele evidente, cum ar fi arsurile, traumatismele auditive sau accidentele provocate de manipularea necorespunzătoare, detonarea artificiilor generează zgomote puternice, bruște și imprevizibile, care au consecințe semnificative asupra bunăstării psihologice.

Cele mai mari concentrații de particule emise în urma detonației de focuri de artificii se observă în noaptea de Revelion, depășind concentrația maximă admisibilă de 300 ori anume între orele 00:00 – 01:00. De la un gram de petarde de mână se generează PM₁₀ 324 mg, iar focurile Bengaleze cu fum redus generează cu 16,8 ppm, limita admisibilă în aer a particulelor grosiere inhalabile fiind 50 ppm.

²⁰ **Tinitusul** reprezintă percepția unui zgomot (țiuit, bâzâit, șuierat, pocnituri etc.) în urechi sau în cap, în absența unei surse sonore externe. Este un simptom, nu o boală în sine, și apare frecvent în urma expunerii la zgomote puternice, inclusiv la impulsuri sonore intense, cum ar fi exploziile.

Particulele PM₁₀ afectează calitatea aerului și au efecte adverse asupra sănătății umane. Deoarece PM₁₀ este suficient de mic pentru a pătrunde adânc în plămâni, aceste particule pot avea un impact negativ asupra sistemului respirator și cardiovascular. Particulele groșiere nu provoacă inflamația creierului, așa cum o fac particulele fine și ultrafine, dar contribuie la afecțiuni precum boli cardiovasculare, astm și alergii.²¹

Utilizarea necontrolată a produselor pirotehnice afectează în mod disproporționat categorii de persoane, precum:

- **Persoane cu experiențe traumatice (refugiați și supraviețuitori ai conflictelor):**

Suplimentar, sunt de notat și efectele negative asociate utilizării focurilor de artificii/produselor pirotehnice din perspectiva sănătății mintale și bunăstării psihologice a oamenilor. Pentru persoanele care au fost expuse la experiențe traumatice — în special martorii și supraviețuitorii conflictului armat din Ucraina — zgomotele explozive pot declanșa reacții specifice tulburării de stres posttraumatic (PTSD). Aceste reacții pot include panică, anxietate intensă, accelerarea ritmului cardiac, hipervigilență și reactivarea unor amintiri traumatice. Într-un oraș precum Chișinău, unde trăiesc numeroși refugiați și persoane afectate indirect de război, utilizarea necontrolată a artificiilor devine o sursă majoră de disconfort psihologic și deteriorare a calității vieții.

- **Copiii de vârstă fragedă:**

La fel de important este impactul poluării fonice asupra copiilor de vârstă fragedă, al căror sistem auditiv este mult mai sensibil. Zgomotele intense pot provoca afectarea auzului, reacții fiziologice puternice, tulburări de somn și anxietate, influențând negativ dezvoltarea emoțională și neurocognitivă.

- **Persoanele în etate:**

Persoanele în etate reprezintă o altă categorie vulnerabilă. Afecțiunile cardiace, hipertensiunea, anxietatea sau tulburările de orientare pot fi agravate de zgomotele bruște și puternice, care pot declanșa palpitații, creșterea tensiunii arteriale sau episoade de panică.

- **Persoanele cu probleme de sănătate mintală:**

În plus, persoanele cu probleme de sănătate mintală — cum ar fi anxietatea generalizată, tulburările depresive, tulburările de spectru autist sau tulburările senzoriale — pot reacționa mult mai intens la stimulii auditivi puternici. Pentru aceste persoane, artificiile pot provoca agitație, crize de anxietate, suprasolicitare senzorială, dereglarea somnului sau episoade de dezorganizare cognitivă. Lipsa predictibilității și intensitatea stimulilor pot accentua simptomele existente și pot afecta stabilitatea lor emoțională.

- **Pacienții spitalizați și persoanele aflate în îngrijire paliativă:**

²¹ <https://ecopresa.md/focurile-de-artificii-o-sursa-de-poluare-a-mediului-de-revelion-concentratiile-maxime-de-noxe-sunt-depasite-de-300-de-ori/>

Spitalele și centrele de plasament nu sunt întotdeauna izolate fonic corespunzător. Prin urmare, zgomotele impulsive nocturne pot provoca crize hipertensive, tahicardie și întreruperea somnului, care este vital pentru procesul de recuperare medicală. Drept consecință, agravarea stării de sănătate a pacienților critici și creșterea nivelului de stres pentru personalul medical care trebuie să gestioneze episoadele de agitație ale pacienților.

Capitolul V – Impactul asupra vieții, integrității și bunăstării păsărilor și animalelor

Conform opiniei experților în domeniu^{22 23}, utilizarea focurilor de artificii și altor produse pirotehnice similare, generează un **prejudiciu semnificativ asupra mediului**, de la poluarea semnificativă a aerului, apei și solului, până la **vătămarea păsărilor și animalelor**.

În aceeași ordine de idei, zgomotul puternic și efectele luminoase generate de utilizarea acestor dispozitive au **repercusiuni extrem de grave asupra vieții, integrității și bunăstării animalelor**, în special a celor fără stăpân. Din nefericire, efectele nefaste sunt suportate cel mai mult de animalele abandonate sau fără adăpost, care, aflându-se în plină stradă în noaptea „bombardamentului”, nu au practic niciun refugiu.

Conform poziției anterioare a Ministerului Mediului²⁴, luminile strălucitoare și zgomotele puternice de la artificii pot perturba comportamentul faunei sălbatice și modelele de migrare. Păsările, în special, pot fi dezorientate de lumini și sunete, având un impact asupra comportamentelor lor naturale. În timpul artificiilor, stolurile de păsări care dorm împreună erup în zbor speriate și dezorientate, iar asta provoacă moartea multora din ele ca urmare a faptului că se lovesc de copaci, garduri, panouri, clădiri și alte obiecte solide pe care nu le pot distinge în acest haos.

Animalele de companie tolerează, în mod obișnuit, sunete de 60–70 dB. Focurile de artificii produc explozii de 140–170 dB, nivel la care apar durerea și leziunile auditive. Această diferență provoacă reacții acute – panică, fugă necontrolată, traumatisme. Medicii veterinari raportează anual cazuri de accidente grave și stres sever, inclusiv decese.

De asemenea, în fiecare an sunt raportate sute de păsări moarte după nopțile cu focuri de artificii. Exploziile și luminile declanșează zboruri nocturne haotice – în mediul urban, coliziunile cu clădiri, cabluri și copaci sunt frecvente și fatale.

Potrivit ornitologului Silvia Ursu, păsările se înalță pe durata focurilor de artificii la altitudini de până la 800 de metri și rămân acolo, „iar la final, pentru că folosesc

²² <https://ecocontact.md/ro/post/focurile-de-artificii-spaima-animalelor-si-pericol-pentru-mediul-inconjurator>
²³ https://www.researchgate.net/publication/388724085_Effects_of_Firecrackers_Adverse_Impacts_and_Approaches_for_Eco-Friendly_Alternatives#:~:text=European%20Union:%20Studies%20from%20the,7

²⁴ <https://mediu.gov.md/ro/content/4629>

pentru aceasta multă energie, cad epuizate, chiar moarte. Sau pot supraviețui, dar mor peste câteva zile”.²⁵

Capitolul VI - Exemple de bune practici ale statelor în domeniul utilizării produselor pirotehnice

Restricționarea severă sau chiar interzicerea utilizării produselor pirotehnice/focurilor de artificii pentru uz personal sau în contextul evenimentelor publice sau festive (*gen sărbători naționale, Revelion*) reprezintă o măsură care capătă amploare **în ultimii ani în multe orașe din lume**, dat fiind impactul asupra mediului, poluarea fonică și consecințele prejudiciabile asupra animalelor și păsărilor (*privite din perspectiva de ființe vii, nu doar de elemente ale mediului*).

La nivel mondial, există numeroase state care au susținut o abordare mai responsabilă și sustenabilă cu tangență la problematica utilizării produselor pirotehnice, și au ales să interzică sau să limiteze strict folosirea individuală a artificiilor, păstrând **doar evenimentele autorizate**. Deși au optat pentru restricționarea severă a utilizării focurilor de artificii și altor produse pirotehnice, aceste inițiative²⁶ sunt apreciate ca fiind menite să asigure un **echilibru corespunzător între tradițiile festive și siguranța publică**.

În **Japonia**, utilizarea de către persoane fizice este sever reglementată și rară, fiind permisă aproape exclusiv în contexte organizate.

În **Germania**, artificiile sunt permise doar într-un interval foarte scurt, iar utilizarea individuală este interzisă în numeroase zone – în centre urbane dense, cartiere rezidențiale aglomerate, zone istorice, în apropierea spitalelor, azilurilor și grădinilor zoologice. În multe orașe, aceste zone „fără artificii” acoperă suprafețe extinse.

În **Țările de jos**, utilizarea individuală a fost interzisă la nivel național în mai mulți ani consecutivi.

În **Australia** și **Canada**, persoanele fizice nu pot folosi artificii fără autorizație, fiind permise aproape exclusiv spectacolele organizate.

În **China**, inclusiv în orașe cu tradiție îndelungată a artificiilor, utilizarea individuală este interzisă sau strict limitată, la fel, din motive de poluare, siguranță publică și sănătate.²⁷

În **India**, utilizarea produselor pirotehnice este restricționată în multe orașe din motive de siguranță publică și protecție a mediului. Este de notat în special că restricțiile au fost aprobate/validate chiar de către Curtea Supremă de Justiție, în special în contextul organizării festivalurilor speciale (*Diwali*).

²⁵ <https://ecopresa.md/un-test-de-civilizatie-si-bun-simt-focurile-de-artificii-si-petardele/>

²⁶ <https://hiteshcseni.in/blogs-1/f/analysis-laws-related-to-fireworks-around-the-world#:~:text=Some%20countries%20have%20banned%20or%20severely%20restricted,heavily%20restricted%20the%20sale%20of%20consumer%20fireworks.>

²⁷ <https://ecopresa.md/un-test-de-civilizatie-si-bun-simt-focurile-de-artificii-si-petardele/>

În aceeași ordine de idei, este de notat și inițiativa recentă a **Țărilor de jos** de a interzice la nivel național, începând cu anul 2026, utilizarea în scopuri individuale a focurilor de artificii și altor produse pirotehnice.

Totodată, remarcăm că în **Irlanda**²⁸, deținerea și utilizarea produselor pirotehnice în scop personal este ilegală și pasibilă de răspundere penală.

O politică similară este prezentă și în **Chile**, unde vânzarea, posesia și utilizarea focurilor de artificii în scopuri individuale este de asemenea ilegală, iar organizarea acestora în cadrul evenimentelor publice trebuie să fie realizată de către profesioniști licențiați.

În **România**, începând cu data de 9 august 2025²⁹, au intrat în vigoare modificările aduse Legii nr. 126/1995 privind regimul materiilor explozive, prin Legea nr. 92/2025³⁰. Reforma legislativă reprezintă o schimbare de paradigmă, trecând de la o reglementare tehnică la una centrată pe securitatea persoanei și prevenirea riscurilor sociale. Prin modificările legislative, la regimul infrațiunilor s-a urmărit clarificarea concretă a faptelor în materie penală, comparativ cu formulările anterioare, ce aveau un caracter mai general, lăsând uneori, loc de interpretări. **Prin pedepsele diferențiate, în funcție de gravitate se urmărește o proporționalitate a acestora, în raport cu pericolul social al faptei.**

Experiența României demonstrează că o legislație eficientă nu trebuie doar să interzică, ci să clarifice și să proporționeze. Acest model de „specializare a normei” ar reprezenta un pas decisiv în eliminarea impunității și în asigurarea unui standard european de protecție a cetățenilor.

În analiza echilibrului dintre interesul public, tradițiile locale și protecția drepturilor fundamentale, **jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului** (CtEDO) oferă repere esențiale. O cauză de referință în acest sens este *Zammit Maempel împotriva Maltei* (2011), care, deși recunoaște contextul cultural al utilizării artificiilor, impune statelor standarde riguroase de protecție.

În această speță, Curtea a statuat că ingerința în viața privată a cetățenilor (articolul 8 din Convenție) poate fi justificată doar dacă statul implementează un cadru de reglementare strict și eficient. Elementele cheie reținute de Curte, care trebuie să servească drept model și pentru autoritățile din Republica Moldova, includ: supravegherea strictă; responsabilitatea civilă (existența unei asigurări obligatorii pentru riscurile asociate utilizării acestor produse); obligații clare pentru operatori.

²⁸ <https://www.fireworkscrazy.co.uk/are-fireworks-banned-in-ireland/>

²⁹ <https://politiaromana.ro/ro/stiri/modificari-legislative-privind-regimul-materiilor-explozive>

³⁰ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/298932>

Capitolul VII Necesitatea de modificare a politicilor naționale în domeniul utilizării produselor pirotehnice

Pornind de la constatările factuale privind impactul asupra calității aerului și în temeiul mandatului de monitorizare a respectării drepturilor omului, Oficiul Avocatului Poporului relevă o schimbare profundă în percepția colectivă asupra fenomenului pirotehnic. Subiectul limitării focurilor de artificii a depășit sfera discuțiilor strict tehnice ale experților de mediu, transformându-se într-o preocupare majoră de interes public și un imperativ social recunoscut. Această evoluție este confirmată de efervescența dezbatărilor de pe platformele online, cetățenii devenind tot mai conștienți de corelația dintre utilizarea acestor produse și degradarea calității vieții.

Un indicator elocvent al dorinței de schimbare este rezultatul sondajului³¹ demarat de Instituția Ombudsmanului pe platformele de socializare, unde aproximativ 86% din respondenți au susținut inițiativa Oficiului Avocatului Poporului, declarându-se în favoarea interzicerii utilizării focurilor de artificii, în special în perioada sărbătorilor de iarnă. Acest nivel covârșitor de adeziune populară oferă o legitimitate democratică incontestabilă necesității de a revizui cadrul normativ actual.

Deși cadrul normativ actual stabilește competențe clare pentru autoritățile de resort, realitatea din teren atestă o discrepanță majoră între reglementarea teoretică și aplicabilitatea practică a legii.

În perioada de referință, Inspectoratul General al Poliției prin intermediul subdiviziunilor subordonate a dispus în limitele competențelor intensificarea supravegherii în zonele comerciale și spațiile publice, unde se comercializează produse pirotehnice, cu un accent deosebit pe proximitatea centrelor pentru persoane vulnerabile sau refugiate.

Totodată, Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică (INST), în calitate de autoritate de supraveghere a pieței conform Legii nr. 143/2014, a exercitat controlul asupra depozitării și utilizării categoriilor profesionale de artificii (F4, T2, P2)

Notă: În conformitate cu prevederile art.3 alin.(2) lit.a) din Legea nr.143/2014 privind regimul articolelor pirotehnice, Ministerul Afacerilor Interne este autoritatea de reglementare în domeniul articolelor pirotehnice și exercită atribuțiile conform actelor normative aferente domeniului vizat.

Subsidiar, în conformitate cu prevederile art.3 alin.(4) lit.a), b) și c) din Legea nr.143/2014 privind regimul articolelor pirotehnice, Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică este autoritatea de supraveghere a pieței în domeniul articolelor pirotehnice, care efectuează supravegherea tehnică și controlul de stat în domeniul supravegherii măsurilor contra incendiilor la spațiile de producere, asamblare, depozitare și/sau comercializare a articolelor pirotehnice, precum și controlează și admite efectuarea în locurile publice a focurilor de artificii cu articole pirotehnice de divertisment din categoria F4,

³¹ <https://www.facebook.com/share/p/1DCD1CHCWe/>

cu articole pirotehnice de scenă din categoria T2 și/sau cu alte articole pirotehnice din categoria P2.

Cu toate acestea, în pofida măsurilor de confiscare și a sancțiunilor aplicate, am asistat la o utilizare excesivă, adesea necontrolată și ilegală a produselor pirotehnice. Această stare de fapt demonstrează că mecanismele actuale de control sunt depășite de amploarea fenomenului.

Efectele secundare ale utilizării produselor pirotehnice, de cele mai multe ori percepute eronat drept simple elemente „feerice”, s-au dovedit a fi profund prejudiciabile, realitate reconfirmată de evenimentele tragice înregistrate în Elveția în noaptea de Revelion 2026. Aceste incidente, alături de precedentele grave din România și alte state europene, constituie indicatori de alarmă care obligă autoritățile naționale la o analiză retrospectivă și la tragerea unor concluzii ferme în vederea prevenirii unor situații similare.

Având în vedere impactul negativ semnificativ al utilizării articolelor pirotehnice asupra dreptului la viață și integritate fizică, a dreptului la un mediu curat și sănătos, siguranței publice, precum și asupra bunăstării animalelor, considerăm necesară **inițierea unei revizuirii conceptuale la nivel legislativ și de politici publice.**

Promovarea unei politici sustenabile și responsabile cu referire la **regimul juridic al utilizării produselor pirotehnice** ar trebui să pornească de la **asigurarea unei abordări sistemice integrate**, prin restricționarea anumitor categorii de articole pirotehnice pentru uz individual, stabilirea unor zone și intervale orare permise, interzicerea utilizării în spații urbane dense sau în apropierea fâșiilor forestiere, precum și introducerea unor reglementări ecologice suplimentare.

La subiect, este de notat faptul că la nivel național există deja precedente relevante în acest sens, care denotă caracterul real și oportun al unor asemenea măsuri, atunci când există voință (*politică*) la nivel de garnitură guvernamentală.

În această ordine de idei, amintim că în anul 2018, prin **Dispoziția primarului general interimar al municipiului Chișinău, au fost interzise spectacolele pirotehnice și focurile de artificii în locurile publice în ziua de 14 octombrie 2018 (Hramul orașului Chișinău).**³² Decizia a fost luată în semn de solidaritate cu victimele și familiile acestora, ca urmare a exploziei produse în blocul de locuințe de pe bd. Moscova, 11/5 din sectorul Râșcani, în seara zilei de 6 octombrie 2018.

La fel de relevantă este și **Dispoziția nr. 3 din 27 februarie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova**³³, care la punctul 23 stipulează expres că „Prin derogare de la prevederile Legii nr.143/2014 privind regimul

³²<https://www.ziarulnational.md/focurile-de-artificii-interzise-de-hramul-chisinaului-in-semn-de-solidaritate-cu-victimele-exploziei-de-pe-bd-moscovei/>

³³[Chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://social.gov.md/wpcontent/uploads/2022/04/dispozitie_cse_3_27.02.2022_modif_d_nr.6.9.12.13.16.pdf](https://social.gov.md/wpcontent/uploads/2022/04/dispozitie_cse_3_27.02.2022_modif_d_nr.6.9.12.13.16.pdf)

articolelor pirotehnice, pe perioada stării de urgență se interzice comercializarea și utilizarea articolelor pirotehnice, articolelor pirotehnice de divertisment, articolelor pirotehnice de scenă, bateriilor de petarde, bateriilor de petarde luminoase, petardelor și petardelor luminoase.”

Exemplele prezentate demonstrează că există atât soluții și teme juridic, cât și faptul că restricționarea severă și/sau interzicerea utilizării produselor pirotehnice este evaluată a fi proporțională atunci când vine să salvgardeze interese de ordin public/general, sau chiar de moralitate publică.

Cu toate acestea, având în vedere particularitățile socio-culturale actuale, implementarea imediată a unei interdicții totale asupra produselor pirotehnice – după modelul unor state precum Irlanda – ar putea fi considerată o măsură prematură pentru realitățile din Republica Moldova.

O alternativă sustenabilă menită să asigure un **echilibru corespunzător între tradițiile festive și siguranța publică, protecția mediului și bunăstarea animalelor**, este mai degrabă **exemplul Țărilor de jos** și altor state care au adoptat măsuri specifice de interzicere a deținerii și utilizării produselor pirotehnice pentru uz personal pentru persoane fizice. O excepție în acest sens ar constitui eventual posibilitatea de utilizare a produselor pirotehnice în cadrul evenimentelor publice dedicate sărbătorilor naționale, organizate centralizat de autoritățile locale.

În paralel, se consideră judicios a merge concomitent cu **acțiuni de promovare și lobby pentru a sensibiliza autoritățile locale** să opteze pentru alternative mai sustenabile și să asigure tranziția către alternative non-invazive, precum iluminările speciale și alte forme sigure de celebrare.

Concluzii generale și recomandări

În procesul de reformare a cadrului normativ național, un pilon central îl constituie *Directiva 2013/29/UE, care reglementează armonizarea legislației statelor membre referitoare la punerea la dispoziție pe piață a articolelor pirotehnice*. Această directivă stabilește o clasificare riguroasă a produselor în funcție de nivelul de risc (categoriile F1-F4) și impune cerințe esențiale de siguranță, sănătate publică și protecție a mediului. Deși documentul european garantează libera circulație a produselor conforme, acesta oferă statelor membre dreptul discreționar de a introduce restricții sau interdicții suplimentare privind utilizarea și vânzarea artificiilor (în special din categoriile F2 și F3) din motive de ordine publică, siguranță sau protecție a bunăstării animalelor. Astfel, experiența statelor europene demonstrează că o reglementare strictă, bazată pe principiul precauției, este nu doar o recomandare, ci o necesitate pentru asigurarea unui echilibru între interesele comerciale și drepturile fundamentale la un mediu sigur și sănătos.

Din perspectiva perfecționării legislației în Republica Moldova, se impune necesitatea clarificării **regimului de prevenire și sancționator**, inclusiv prin valorificarea bunelor practici existente în alte state europene.

Hotărârea Curții Europene în cauza *Zammit Maempel împotriva Maltei*, oferă un model pentru echilibrarea proporțională a drepturilor individuale cu interesele colective în domeniul reglementării articolelor pirotehnice. Curtea a acordat importanță faptului că statul reglementase activitatea în cauză, astfel încât artificiile fuseseră lansate sub supravegherea ofițerilor de poliție și a pompierilor și fuseseră acoperite de o asigurare obligatorie, iar terților care operau spectacolele li se impuseseră obligații.

Intervenția legislativă poate fi justificată de obligația statului de a asigura protecția efectivă a drepturilor fundamentale și intereselor publice, privind viața și integritatea fizică și psihică, respectarea vieții intime, familiale și private, ocrotirea sănătății, protecția mediului înconjurător, garantarea siguranței publice.

Așadar, revizuirea politicilor publice în domeniul utilizării produselor pirotehnice, în sensul abordării responsabile, sustenabile și umane, ar trebui să urmărească câteva direcții prioritare, printre care:

1. Restricționarea vânzării, deținerii și utilizării produselor pirotehnice în scopuri individuale și clasificarea riguroasă a produselor pirotehnice

Ca măsură de compromis, ar putea fi admise eventual utilizarea anumitor produse pirotehnice de impact (*fonic, de mediu*) minim, în cadrul evenimentelor publice organizate centralizat de către autoritățile locale.

2. Comercializarea către populație (persoane fizice) ar trebui permisă exclusiv pentru categoriile cu un nivel de risc foarte scăzut și un nivel de zgomot neglijabil (ex. Categoria F1 – articole pirotehnice de divertisment care prezintă un risc foarte scăzut și pot fi utilizate în spații restrânse sau în interiorul locuințelor).

3. Stabilirea unui registru strict al persoanelor juridice autorizate (ex. pirotehnicieni profesioniști) cu dreptul de a manipula și lansa articole pirotehnice complexe (categoriile F2, F3 și profesionale F4). Acestea vor opera sub un regim de autorizare prealabilă pentru fiecare eveniment, fiind obligate să respecte zonele și intervalele de protecție.

4. Reglementarea strictă a distanțelor de siguranță

Se recomandă revizuirea prevederilor normative privind distanțele de siguranță în vigoare și introducerea unor limitări geografice precise pentru utilizare, care în prezent lipsesc sau sunt insuficiente (*distanța față de locuințe, protecția infrastructurii critice, interdicții în zone urbane/aglomerate, adiacența fâșiilor forestiere*).

5. Însăprirea răspunderii juridice

Spre deosebire de legislația românească, cadrul normativ din Republica Moldova prezintă lacune în ceea ce privește sancțiunile penale specifice în

domeniul respectiv, prin diferențierea infracțiunilor, proporționalitatea pedepselor, eliminarea ambiguităților.

6. Promovarea măsurilor menite să asigure interesul general public

Având în vedere complexitatea și sensibilitatea subiectului, este imperativă asigurarea unor măsuri menite să asigure în primul rând interesul public general (*protecția mediului și a bunăstării animalelor, prevenirea riscurilor pentru viața și integritatea fizică a persoanelor*).

7. Sub aspect de responsabilizare a statului și/sau agenților economici și de identificare a unui mecanism de compensație pentru consecințele activității aferente produselor pirotehnice, se propune examinarea oportunității instituirii unei obligații legale ca taxele și impozitele provenite din activitățile cu produse pirotehnice să fie realocate către organizațiile care se ocupă de repararea prejudiciilor de mediu și/sau protecția animalelor.